

Богдан ЛАЗОРАК,

кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, науковий співробітник музею «Дрогобиччина», (Україна, Дрогобич) lasorak_@mail.ru

ЦЕРКОВНІ ДЖЕРЕЛА ПРО НАСЛІДКИ РОСІЙСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ У ПАРАФІЯХ ДРОГОБИЦЬКОГО ДЕКАНАТУ (1916–1917 РР.): ЗАГРОЗА РУЇНИ, ПРОБЛЕМА ВОЄННИХ СИРИТ ТА СПРОБИ ВІДРОДЖЕННЯ

1

Стаття складається із двох частин. У першій здійснено спробу інтерпретації церковних джерел у контексті аналізу культурного та фінансово-господарського становища унійних парафій Дрогобицького деканату після російської окупації. Також визначено спроби уряду УГКЦ відродити парафіяльне життя за допомогою діяльності Комітету опіки над воєнними сиротами та церковного фонду фінансової підтримки парохій. У другій частині розвідки вперше публікуються листування, звіти, ревізії та розпорядження уряду Перемишльської єпархії, Дрогобицького деканату та парохів періоду 1916–1917 рр. стосовно наслідків російської окупації та методів реабілітації духовного життя.

Ключові слова: Дрогобицький деканат, церковні джерела, сироти, опіка, російська окупація.
Літ. 27.

Bogdan LAZORAK,

Ph.D. in History, Assistant Professor of World History Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, museum «Drohobych» researcher
(Ukraine, Drohobych) lasorak_@mail.ru

CHURCH SOURCES ABOUT THE RUSSIAN OCCUPATION CONSEQUENCES IN DROHOBYCH DEAN PARISHES (1916–1917): THE RUIN THREAT, THE WAR ORPHANS PROBLEM AND THE REVIVAL ATTEMPTS

The article consists of two parts. In the first one an attempt is made to do the church sources interpretation in the analysis context of the cultural, financial and economic situation of Drohobych dean Uniate parishes after the Russian occupation. The UGCC government efforts to revive the parish life through the Guardianship Committee activities about war orphans and the church fund of the parishes financial support are determined. In the investigation's second part for the first time the correspondence, reports, audits and government orders of the Przemyśl diocese, Drohobych dean and parish priests in the 1916–1917 period regarding the Russian occupation consequences and the spiritual life rehabilitation methods are published.

Keywords: Drohobych dean, church sources, orphans, care, Russian occupation.
Ref. 27.

Богдан ЛАЗОРАК,

кандидат исторических наук, доцент кафедры всемирной истории Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко, научный сотрудник музея «Дрогобиччина», (Украина, Дрогобыч) lasorak_@mail.ru

ЦЕРКОВНЫЕ ИСТОЧНИКИ О ПОСЛЕДСТВИЯХ РОССИЙСКОЙ ОККУПАЦИИ В ПРИХОДАХ ДРОГОБЫЧСКОГО ДЕКАНАТА (1916 – 1917 ГГ.): УГРОЗА РУИНЫ, ПРОБЛЕМА ВОЕННЫХ СИРОТ И ПОПЫТКИ ВОЗРОЖДЕНИЯ

Статья состоит из двух частей. В первой предпринята попытка интерпретации церковных источников в контексте анализа культурного и финансово-хозяйственного положения униатских приходов Дрогобычского деканата после российской оккупации. Также определены попытки правительства УГКЦ возродить приходскую жизнь посредством деятельности Комитета опеки над военными сиротами и церковного фонда финансовой поддержки приходов. Во второй части разведки впервые публикуются переписка, отчеты, ревизии и распоряжения правительства Перемышльской епархии, Дрогобычского деканата и приходов периода 1916–1917 гг. относительно последствий российской оккупации и методов реабилитации духовной жизни.

Ключевые слова: Дрогобычский деканат, церковные источники, сироты, опека, российская оккупация.

Лит. 27.

Постановка проблеми. В історії Дрогобича та його околиць періоду Першої світової війни такі тематичні контексти, як воєнні кампанії, людські втрати та наслідки бойових дій сьогодні є особливо актуальними, адже у травні 2015 р. виповнюється 100 років від часу визволення Дрогобицького повіту від російської окупації. Як відомо, Дрогобицький повіт був стратегічно важливим для обох воюючих сторін, позаяк російська і австрійська влада були однаково зацікавлені у контролі за нафтовими родовищами «Галицької Каліфорнії».

Аналіз досліджень. Історіографія проблем російської окупації для Дрогобицького повіту та унійного дрогобицького деканату на сьогодні є доволі спорадичною. Окремі спроби досліджень харитативної діяльності УГКЦ та світських організацій здійснили М. Кріль [20], Б. Лазорак [21], Б. Ступарик [26], С. Лупаренко [23], С. Волянук [16] та ін. У часі радянської доби актуальними залишаються незаангажовані епізоди з дослідження І. Компанійця [19] Щоправда, досі невивченими залишаються потужний архів документації оо. Василіан, який частково зберігся у фондах музею «Дрогобиччина», а також неофіційна документація повітового уряду часів Російського Генерал-Губернаторства.

Виклад основного матеріалу. Наслідки російського вторгнення на терени Дрогобиччини стали відчутними від самого початку війни. Так, у зверненні міської управи Дрогобича від 4 листопада 1914 р. зазначалося, що «місто Дрогобич, внаслідок воєнних дій, залишилося знищеним, пограбованим і значною мірою спаленим. Жителі в кількості 27 000 помирають від голоду» [19].

Після визволення від російської інвазії у травні 1915 р. Дрогобиччина поволі почала оговтуватися від звірств, здійснених російськими окупантами, представлених спеціальною поліцією на чолі з капітаном Олексієм Тілло, який перебував на посаді начальника Дрогобицького повіту Львівської губернії. Для повноцінної реконструкції наслідків російської окупації спец-архіву Російського Генерал-Губернаторства на сьогодні недостатньо. У даній розвідці вперше вводяться до наукового обігу документи періоду 1916 – 1917 рр. з архіву оо. Василіан при храмі Пресвятої Тройці, які сьогодні зберігаються у фондах музею «Дрогобиччина» і містять, до певної міри, унікальні писемні згадки про варварства російських військових у нашому краї. Відтак дана про-

блема аналізується на ґрунті інтерпретації передовсім церковних джерел: звітів, листів та розпоряджень, які дозволяють простежити програму здійснення цілого ряду заходів з боку Української Греко-Католицької Церкви з метою відновлення парафіяльного життя, а відтак української культури та духовності.

Духовні інституції різних конфесій у часі війни намагалися вберегти своїх мирян від наслідків тотальної розрухи. Так, до кампанії визволення Дрогобиччини, яка завершилася у травні 1915 р., з усією серйозністю долучилася УГКЦ, яка почала відбудовувати парафії та здійснювати підтримку місцевих вдів, сиріт та інвалідів. Більше того, чимало парохів брали безпосередню участь у боях за Дрогобиччину, виконуючи обов'язки воєнних капеланів у лавах легіону Українських Січових стрільців. Наприклад, о. Євстахій Кушлик 16 січня 1916 р. навіть отримав подячні грамоти за військові заслуги перед державою та народом від Апостольської протонунціатури [7]. У його військовій книжці збереглися свідчення про найважчі бої, а також про бойові нагороди. Взагалі участь дрогобиччан у визволенні рідного краю мала масовий характер, оскільки навіть у часі російської окупації чимало молоді зуміло переїхати у Відень для реєстрації в УСС. Так, упродовж 21 грудня 1915 – 23 січня 1916 р. Збірна станиця УСС у Відні прийняла на військову підготовку нових вихідців із Дрогобиччини. Одним із перших був Теодор Мехно (1896 р.н.) із с. Уріж, який проходив навчання у тренувальному корпусі № 3 м. Відень [13]. Впродовж лютого – березня 1916 р. лише зі Стебника на навчання до Відня поступили Микола Слезюк (1889 р.н.) [13, 13] та Микола Кучерган (Кочерган) (1884 р. н.), які тренувалися у Вишніці [13, 41].

На початку січня 1915 р. І-ша запасна сотня УСС «1. Ersatzkompanie» розпочала підготовку до прориву. Були тут і жінки, і господарська частина, медики, кілька офіцерів. На чолі сотні стояв д-р Гірняк. 12 лютого 1915 р. запасна сотня виїхала з Відня до Мукачева [50], де разом із німецькими, турецькими та мадярськими легіонами мала мобілізуватися та приступити до визвольного реваншу. Під кінець зими 1914 р. через Мукачів почали рухатися транспорти німецьких та турецьких колон у Карпати на підмогу австрійській армії, яка зупинилася у позиційній війні. На початку лютого 1915 р. бої в околицях Ісайїв, Нового Кропивника та Східниці припинилися, а основний фронт розгорнувся на лінії Устрики-Дольне-Старий Самбір-Блажів-Стрий-Соколів [2, 53]. Російська армія почала зазнавати великих втрат, адже з боку австрійського командування готувався потужний контрнаступ по всіх фронтах. 14 березня 1915 р. легіон УСС був реорганізований в окремий полк, який увійшов до складу 55 дивізії (командувач – полковник Г. Молік) корпусу генерала П. Гофмана. Полком командували Г. Коссак, А. Варивода (до вересня 1916 р.), Ф. Кікаль (до червня 1917 р.), Д. Крижанівський, М. Гарнавський (до січня 1918 р.), О. Микитка (до вересня 1918 р.).

Навесні 1915 р. Перший курінь Українського січового стрілецтва отаборився в околицях Головецька. Наближаючись до Дрогобича, в легіоні УСС раптово спалахнула епідемія. Так, 7 квітня 1915 р. в Меденичах було зафіксовано загострення епідемії серед більшості особового полку УСС [91]. Ця ситуація серйозно ускладнила процес визволення Дрогобицького повіту, щоправда вже 14 травня 1915 р. від російських розвідувальних частин остаточно були визволені Східниця разом із Рудниками, Добромиль, Старий Самбір та Борислав [27]. Цього ж дня австрійські війська увійшли до Дрогобича. До 20 травня 1915 р. Дрогобиччина була повністю звільнена від російської окупації. 3 червня австрійсько-німецькі війська вступили до Перемишля, а 9 червня вони оволоділи Львовом [18]. Ця поразка росіян мала важливе значення для подальшого перебігу війни, а для мешканців значної частини Східної Галичини надією на мир та

культурну реабілітацію.

З відсуненням на схід фронтової лінії та відходом російського окупанта почалася відбудова зруйнованого господарства і, щонайважливіше, духовно-релігійного життя. Від держави селяни поволі отримували різноманітні відшкодування, вдови – пенсії. Натомість провід УГКЦ у цьому контексті паралельно розпочав подібну програму підтримки мирян через діяльність Комітетів опіки над сиротами та вдовами.

По завершенні боїв у Дрогобицькому повіті активізували діяльність найрізноманітніші порятунково-пошукові та добродійні товариства й організації. Родичі масово зверталися до Міністерства Крайової оборони і Воєнного командування у Відні з питанням розшуку рідних, як правило, військових, про яких не було жодних свідчень. Зокрема, збереглися листування за період від 28 листопада 1915 до 17 грудня 1916 р. Так, 13 листопада 1916 р. відома українська родина з Дрогобича відшукала Антона Попеля [12]. У цьому контексті свою допомогу здійснювали також священики та монахи УГКЦ, які укладали реєстри примусово вивезених на Схід, вбитих чи зниклих безвісти парафін, при цьому кожен у своїх юрисдикціях.

Визволення сіл Дрогобицького деканату активізувало релігійну та харитативну діяльність УГКЦ. У лютому 1916 р. Перемишльська греко-католицька консисторія надіслала до Дрогобицького деканату розпорядження про негайну ревізію втрат у парафіях, що дозволило швидко оцінити ситуацію з метою подальшого відновлення. З іншого боку, консисторію цікавили втрати мистецьких цінностей, які з віками накопичувались у парафіяльних архівах і які в часі російської інвазії часто ставали ласими для окупантів. У цьому контексті ревізію слід пов'язувати також і з діяльністю Національного Музею у Львові, створеного Митрополитом Андреем Шептицьким, який намагався всіма методами вберегти вікові надбання Української Церкви. Так, в середині березня 1916 р. парахи усіх сіл Дрогобиччини подали докладні звіти про ситуацію в парафіях. При цьому варто зазначити, що абсолютна більшість парафіяльних храмів та архівів були неушкодженими.

Після ревізії парафіяльних церков Дрогобицького деканату Перемишльська консисторія почала перераховувати кошти на відновлення тих храмів та парохіальних будинків (плебаній, шкіл), які все ж таки отримали серйозні пошкодження.

Таблиця. Реєстр пошкоджень церков та будинків парафій Дрогобицького деканату та баланс потрібних витрат на реставрацію (7 березня 1916 р.) [4]

№ п/п	Парафія	Реєстр пошкоджень	Баланс витрат прогнозований/виконаний	Наявність коштів
1.	Більче	пошкоджений дах, стіни довкола вікон та образи біля вікон	полагодження дверей-686 корон, іконостаса-2000 к., паркана-300 к. (разом 2 300 к.); ремонт будинку пароха: стодоли-100к., паркани і брами-500 к., огороження плотом з гілок-400к. (разом 1 000 к.)	доходів немає
2.	Гаї Верхні	пошкоджена дочірня церква	ремонт церкви-200 к.	за рахунок церковної каси

3.	Далява	пошкоджений дах	ремонт даху-500 к.	коштів немає через брак фондів, адже церкву нещодавно збудували; парафіяни збідніли через війну
5.	Кавсько	під час битви згоріли парафіяльні і господарські будинки; стодоли немає ніякої	ремонт стайні і хліву-3 000 к., на відновлення інших споруд-1 500 к.	відбудовано стайню на суму 1 600 к. за рахунок провізоричних коштів, котрі збрала громада; потрібно мінімум 4 000 к. на відбудову іншого; фондів на решту відбудови немає, бо громада постраждала від пожежі і сама має відбудовуватися (45 посіlostей спалено)
6.	Летня (Стара)	у дочірній церкві пошкоджено вікна; коло церкви монастир Летнянський огорожений парканом довжиною 130 м. потребує ремонту; частково ушкоджені школа і стодола	ремонт вікон-98 к.; ремонт монастирського паркану-1 300 к.; ремонт стодоли і плебанії-200 к., 400 м. паркана-400 к., закупівля 40 м. штахет-160 к. (разом 760 к.)	скарбниця може назбирати близько-500 к. інших коштів на ремонти немає
7.	Меденичі	знищено 80 м. паркану	ремонт паркану-800 к.	жодних фондів для ремонту немає
8.	Ріпчиці, дочірня мурована церква в Опарах	в занедбаному стані	коштів щодо реставрації каплиці парох не подав; приблизні витрати 70 000 к.	є можливість погасити лише половину витрат, щоправда, під питанням і ця інформація

З іншого боку, деканальний уряд Дрогобича започаткував програму опіки за воєнними сиротами, батьки яких загинули на фронті. Так, було укладено списки сиріт та програму допомоги у їх опіці. До справи було створено «Комітет з опіки над українськими сиротами», програма якого передбачала можливість надання світського опікунства, а також широку підтримку сиріт у плані навчання в народних чи професійних школах принаймні до моменту настання повноліття. З метою опіки сиріт ще в січні 1916 р. для надання допомоги виселенцям із зони воєнних дій під час Першої світової війни було створено «Український Єпархіальний комітет опіки над воєнними сиротами». Паралельно розгорнулася діяльність державного комітету, яка обмежувалась територією м. Львова, і лише з 6 жовтня 1916 р. комітет був перетворений у Крайовий комітет, діяльність якого охопила всю територію Галичини [23; 26]. Водночас у 1916 р. у Дрогобичі було створено фонд імені Григорія Коссака для допомоги вдовам і сиротам січових стрільців, який до певної міри співпрацював із урядом УГКЦ.

Для поліпшення становища дітей-сиріт, калік, вдів і надання їм практичної допомоги в 1916 р. у Львові виник «Український єпархіальний комітет» (УЄК), діяльність якого розповсюдилася на три галицькі єпархії – Львівську, Перемишльську, Станіславівську та зосереджувалася на заснуванні сирітських захистів [16]. На початку червня 1916 р. деканальний уряд УГКЦ м. Дрогобича запропонував «приймати дітей на опікунство радше в повітовому місті Дрогобичі, аніж в більш віддаленому Перемишлі. Врешті жертви війни схильні мати захист у рідному Дрогобичі. Водночас у Перемишлі утримання сиріт виходить надто дорого по оплаті» [3, 2]. Серед іншого, пропонувалося компромісний варіант, мовляв, якщо діти-сироти старшого віку мали свідоцтва про закінчення народної школи, їх цілком можна було відправити на навчання до середніх шкіл або ж до навчання якогось ремесла у Перемишлі. Натомість сироти молодшого віку мали ходити до народних шкіл на місцях. При цьому в останній пропозиції мало посприяти повітове намісництво. Більшість урядників Дрогобицького деканату вважала, що прискоренню даної справи мав сприяти єпархіальний комітет та за «підтримки і доброї волі патріотів Дрогобицького повіту» [3, 2]. Невдовзі було опубліковано кілька розпоряджень та відозв у справі опіки над воєнними сиротами: 8 лютого 1916 р. (про опіку по філіях), 17 лютого 1916 р. (про формуляри опікунської програми) та 18 травня 1916 р. (відозва про захист сиріт у Перемишлі). Врешті було розподілено 24 сироти, які мали навчатися у бурсах Ярослава, Самбора, Жовкви та ін. [3, 2зв.]

Згодом уряд Дрогобицького деканату звернувся до «Українського єпархіального комітету опіки над сиротами жертв війни у Перемишлі», який урядував у будинку Товариства «Віра», стосовно ситуації, яка склалася щодо опіки над сиротами. Як виявилось, ще 12 квітня 1916 р. уряд Дрогобицького деканату повідомив унійну Консисторію в Перемишлі про кількість сиріт у 17-ти підвладних парафіях. Також зазначалося, що у Дрогобичі було ініційовано створення власного Комітету опіки над воєнними сиротами під проводом ігумена монастиря ЧСВВ у Дрогобичі о. Онуфрія Бурдяка* і старшого підполковника Казимира Гужковського. Відповідно до повітового права, цей Комітет організував для сиріт окрему реальність та приміщення із городом для ведення господарства, з метою автономного утримання українських сиріт [3, 2зв.]. Для цієї справи при новому приміщенні було зібрано чимало фінансової допомоги шляхом пожертв. Окрему підтримку обіцяла також надати повітова влада. Також Комітет у Дрогобичі просив у Перемишльській капітули відповіді, чи буде якась допомога по утриманню сиріт в подальшому і чи прийме Комітет опіки над сиротами в Перемишлі хоча б кілька сиріт, адже утримання коштувало чималих фінансових затрат [3, 2зв.].

Зрештою з'ясувалося, що в 17-ти парафіях деканату проживає 75 сиріт різного статусу, з них у Більчому – 5, Мражниці біля Борислава – 1, Вацовичах – 5, Вороблевичах – 3, Гаях Нижніх – 11, Горуцьку з присілком – 5, Губичах – 3, Даляві з Солонськом – 9, Доброгостові – 6, Летні – 3, Меденичах – 3, Орові – 3, Бані Котівській (Попелях) – 3, Рибнику – 5, Трускавці – 1, Тустановичах – 6 та в Уличному – 3. Питання опіки над цими сиротами було обговорено на деканальному соборчику, який відбувався у Дрогобичі 6 березня 1916 р. [4, 2] Як виявилось, Комітет, ініційований К. Гужковським, у Дрогобичі на той час ще не розпочав діяти, оскільки докладних відомостей про кількість сиріт йому ще не було представлено. Щоправда, під керівництвом о. О. Бурдяка до Комітету було залучено чимало українських організацій Дрогобича. Під час соборчика декан постановив перенести початок роботи комітету до моменту завершення Великодніх свят. На деканальний соборчик прибув 21 парох, кожен з яких вніс до щорічної оплати Комітету по 6 корон (разом 126 корон). Разом із коштами, внесеними з каси дрогобицького деканату до Комітету в Перемишлі, було перераховано 132 корони [4, 2].

Зауважимо, що під час організації програми реабілітації деканату були випадки, коли через віддаленість сіл від Дрогобича та близькість до зони бойових дій, парохі не могли вповні долучатися до участі в Комітеті. Так, парох с. Кавське о. Михайло Татомир 24 березня 1916 р. повідомив декана, що не зможе приїхати на соборчик доти, «допоки м. Стрий належатиме до найближчого воєнного округу, а також існуватимуть труднощі із паспортом» [3, 11].

Під час ревізії збитків у парафіях виявилось, що у деяких церквах вдалося врятувати чимало богослужбових речей та старожитностей. Наприклад, в с. Більче було врятовано Євангеліє 1780 р., а в Бориславі посріблений різьблений хрест. У парафії села Губичі було врятовано старовинні ікони періоду XVII ст., які було передано до фондів Національного музею у Львові. Чудом збереглися і дерев'яні церкви із настінними розписами в Меденичах, Дрогобичі тощо [8, 1].

Під час окупації російські військові найбільшої шкоди завдали церковному господарству, також парохам та їхнім родинам. Наприклад, парох с. Михайловичі о. Антоній Слонський у своєму описі втрат відверто нарікав на нестачу коштів для відбудови парафії та плебанії, адже від церковного фонду він отримав лише 250 корон, а від держави 950 корон, при цьому загальні втрати сягали аж 12 580 корон. З іншого боку, росіяни майже повністю зруйнували та пограбували церковне майно та господарку, не залишивши ані тяглової сили, ані рогатої худоби чи птиці. Окупанти пограбували навіть білизну, одяг та речі домашнього вжитку. Відтак парох змушений був прохати позику у розмірі 2 000 корон у приватних осіб та Товаристві взаємодопомоги для того, щоб хоч якось полегшити ситуацію. Щоправда, навчання дітей він таки не міг забезпечити [9, 1–1зв.].

У Ріпчицях ситуація виглядала ще більш напруженою, адже у місцевого пароха о. Михайла Журавицького пограбували все без винтку, враховуючи срібні речі, сервети, біжутерію і навіть меблі. Як виявилось, на території церковного подвір'я та плебанії донське козацтво резидувало впродовж 3 тижнів, відтак не тільки пограбувало оселю, але й знищило город, перекопавши його під окопи [10, 1–1зв.].

Також деканальний уряд почав з'ясовувати, у якому стані парафіяльні архіви. Насамперед уряд цікавило, в якому стані метрична база, які з метричних книг втрачені і за які саме роки відсутні метричні книги. Цікаво, що у часі російської інвазії у середовищі парафіян Дрогобицького деканату чимало мирян перейшло до православної конфесії. В основному ці випадки були пов'язані із приналежністю парафіян до москвофільських організацій. Відтак, під час післявоєнних ревізій уряд УГКЦ повсюдно з'ясовував, скільки парафіян перейшло до іншої віри і за яких обставин [5, 1].

29 березня 1916 р. протопресвітер Карл Волошинський від імені Єпископського Ординаріату в Перемишлі та відповідно до розпорядження цісарсько-королівського намісництва зобов'язав парохів та мирян смиренно долучатися до відновлення сільського господарства, як говорилося, з метою пришвидшення відновлення не тільки державної справи, але й справи нашого народу. Йшлося передовсім про максимальний обробіток та засів землі, а також про взаємодопомогу у цій справі між сусідами [15, 1; 6, 1].

Висновки. Отже, після відступу з теренів Дрогобицького деканату російські окупаційні війська залишили по собі тотальну розруху, яка проявилася не тільки у відсутності інфраструктури, зв'язку та комунікацій, але й тимчасовій зупинці церковного життя, що було зумовлене не тільки зменшенням кількості мирян, але й відсутністю фінансових можливостей для відновлення богослужінь. Незважаючи на скрутну

фінансово-економічну ситуацію, уряд УГКЦ у Дрогобицькому деканаті відносно швидко приступив до альтернативної програми реабілітації господарського та духовно-релігійного життя, створюючи при цьому добродійні Комітети та фонди, намагаючись вберегти унійну традицію для майбутніх поколінь вірних.

Документи вперше вводяться до наукового обігу, а їхні рукописні україномовні тексти періоду 1916 – 1917 рр. публікуються згідно з прийнятими археографічними правилами, зі збереженням формулярних особливостей оригіналу. Водночас текст транслітеровано на сучасну українську мову. Уніфікацію великої/малої літер і розділових знаків проведено, в основному, за сучасними вимогами. Скорочення букв, повні скорочення та важкочитабельні слова укладено у квадратних дужках. Датування та порядок чергування документів укладено згідно з оригіналом.

ДОКУМЕНТИ

№ 1

Перелік втрат предметів церковного начиння греко-католицьких парафій Дрогобицького деканату у часі першої Світової війни згідно з розпорядженням єпископської консисторії від 15.ІІ.1916 року, Ч. 706

- Більче – 6, втрат немає, старе євангеліє 1780 р.
- Болехівці – 27, втрат немає, мистецьких предметів немає.
- Борислав – 162, втрат немає, різьблений хрест в срібному окутті.
- Вацовичі^{2*} – 153, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Вороблевичі – 247, втрат немає, два образи.
- Гаї – ?.
- Горуцько – 155, втрат немає, старожитностей немає.
- Губичі – 187, втрат немає, деякі старі образи XVII ст. замовлено до нар[одного] музею.
- Далява – ?.
- Добрівляни, 265, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Доброгостів – 220, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Довге – 139, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Дрогобич – ?.
- Кавсько – 236, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Кропивник Новий – 196, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Кропивник Старий – 196, втрат немає, старовинних предметів немає.
- Криниця – 258, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Летня – 151, втрат немає, старих церковних речей немає.
- Лішня – 151, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Медвежа – 142, втрат немає, старовинних речей немає.
- Меденичі – 170, старовинна дерев'яна церква 1646 р. з старовинним начинням та інтер'єром.
- Михайлевичі – 189, втрат немає, старовинних речей немає.
- Модричі – 215, втрат немає, старовинного церковного мистецтва немає.
- Орів – 145, втрат немає, старовинних церковних предметів немає.
- Попелі – 135, втрат немає, старовинних церковних предметів немає.
- Ролів – 265, втрат немає, предметів старовинного мистецтва немає.
- Рибник – 138, втрат немає, старовинних речей немає.
- Ріпчиці – 147, згоріла дочірня церква з урядом в Опарах, Ріпчицях і Довгому; втрат немає, старовинних речей немає.
- Стебник – 218, втрат немає, старовинного мистецтва немає.
- Східниця – 196, втрати, старовинних церковних предметів немає.
- Трускавець, 141, втрат немає, старовинних речей немає.
- Тустановичі – 214, втрат немає, старовинний ручний різьблений хрест.

Уличне – 245, втрат немає, старовинного мистецтва немає, стара церква згоріла.

Унятичі – 149, втрат немає, старовинних речей немає.

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 1.

№ 2

Пр.17/3.1916

Ч.153/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 29

Звіт

До уваги Найсвітлішої греко-католицької Єпископської Консистоїї в Перемишлі від 15.II.1916, Ч.706 в справі звітів церковної рухомості, яка має мистецьку вартість доповідаємо:

1. Церкви у зв'язку із теперішньою війною нічого не втратили.

2. У церквах греко-католицьких парохій у Вацовичах немає предметів старовинного церковного мистецтва.

Від греко-католицького парохіального уряду Вацович,
дня 9/3.1916, греко-католицький парох о. Микола Іванців

[чорнильна печатка парохіального
уряду в Вацовичах]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 3.

№ 3

Пр.17/3.1916

Ч.168/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 14

До Найсвітлішої греко-католицької
Єпископської Консистоїї в Перемишлі

Відповідно до розпорядження від 15 лютого 1916 р., Ч. 706, уміщеного у «Віснику Єпарх[іального] ур[яду]» 1913/Ч.II, гр[еко]-кат[олицький] парохіальний уряд в Летні доповідає, що з обох місцевих церков жодних речей не було відібрано. Так само у церквах немає речей, які б мали мистецьку вартість.

Від греко-католицького парохіального уряду в Летні
7 березня 1916 р., управляючий о. Пант[елеймон] Малецький

[чорнильна печатка
парохіального уряду в Летні]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 4.

№ 4

Пр.17/3.1916

Ч.155/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 36

До Найсвітлішої греко-католицької Єпископської Консистоїї в Перемишлі

Згідно підписаного листа-розпорядження Найсвітлішої і Високопреподобної Єпископської Консистоїї від 15.II.1916, Ч. 706 («Вісник Єпарх[іального] ур[яду]» від 23.II.1916, Ч. II) маю за честь доповісти, що в місцевій парохії жодна із церков в Горуцьку і дочірній церкві Раделич в часі [російської] інвазії не втратили нічого із свого інвентаря.

Від гр[еко]-кат[олицького] уряду
8 березня 1916 р., завідуючий [урядом] о. Іван Сендзік^{3*}

[чорнильна печатка
парохіального уряду в Горуцько]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 5.

№ 5

Пр.17/3.1916

Ч.151/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 28

До Всечесного Дрогобицького греко-католицького Деканального уряду
в Губичах

Згідно наказу Найсвітлішої і Високопреподобної Єпископської Консисторії від 15 лютого 1916 р., Ч. 706 опублікованого у Ч. II «Єпархіального вісника» Перемиської єпархії 1916 р., доповідаємо його Всечесному греко-католицькому Деканальному уряду, що в парохії Лішня немає і не було жодних предметів мистецької цінності, які б могли отримати пошкодження або були втрачені.

Греко-католицький парохіальний уряд в Лішні,
9 березня 1916 р., парох о. Павло Кікта*

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 6.

№ 6

Пр.17/3.1916

Ч.149/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 26

До Дрогобицького греко-католицького Деканального уряду в Губичах

Згідно наказу Найсвітлішої і Високопреподобної Єпископської Консисторії від 15 лютого 1916 р., Ч. 706 опублікованого у Ч. II «Єпархіального вісника» 1916 р., доповідаємо його Всечесному греко-католицькому Деканальному уряду, що в парохії Унятичі немає пошкоджених чи знищених предметів, які мають мистецьку цінність, решті подібних речей в парохії не зберігалось.

Греко-католицький парохіальний уряд в Унятичах,
9 березня 1916 р., парох о. Павло Кікта

[чорнильна печатка
парохіального уряду в Унятичах]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 7.

№ 7

Пр.17/3.1916

Ч.142/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 3

До Всечеснішого

Дрогобицького греко-католицького Деканального уряду в Губичах

Відповідно до заклику Всесвятішої Єпархіальної Консисторії Перемишля від 15 лютого 1916 року, Ч. 706 опублікованого у «Єпархіальному Віснику» в справі рухомого майна Церкви, яке представляє вагому вартість, повідомляю декану, що церква в Медвежі не понесла жодних пошкоджень в інвентарі рухомого майна. Також доповідаю, що церква в Медвежі не має жодних предметів, котрі б являли собою мистецьку вартість.

Від греко-католицького парохіального уряду
в Медвежі, 8/III 1916 р., греко-католицький парох о. Олександр Ниців

[чорнильна печатка
Парохіального уряду в Медвежі]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 8.

№ 8

Пр.17/3.1916

Ч.141/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 45

Виказ втрачених під час війни предметів церковного мистецтва
(церква греко-католицька в Трускавці)

1. Нічого не знищено і не вивезено.

2. Немає жодних предметів мистецької цінності.

Греко-католицький парафіяльний уряд в Трускавці,
7 березня 1916 р., завідувач парафіяльний, о. С. Круцький

[чорнильна печатка

Парохіального уряду в Трускавці]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – А-8753. – Арк. 9.

№ 9

Пр.17/3.1916

Ч.138/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 15

Високопреподобний Деканальний Уряде

В додатку надсилаю нижче підписаний перелік круглих сиріт і разом з тим доповідаю, що місцева церква не понесла жодної шкоди або втрат.

[чорнильний штампель парохіального уряду в Рибнику], 9/Ш.1916 р.

парох, о. Іван Рудавський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 10.

№ 10

Пр.17/3.1916

Ч.220/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 15

До Високопреподобного Дрогобицького

греко-католицького деканального уряду в Губичах

Згідно розпорядження Високопреподобної і Всесвятійшої Єпископської Консисторії від 15/2.1916, Ч. 706 («Спархіальний вісник» від 10.1916) [повідомляємо, що] в греко-католицькій церкві в Доброгостові немає жодних предметів старовинного церковного мистецтва і нічого з церковного інвентаря не було пошкоджено чи пограбовано.

Від греко-католицького парохіального уряду в Доброгостові,
завідувач, о. Микола Ільницький

[чорнильна печатка

парохіального уряду в Доброгостові]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 11.

№ 11

Пр.17/3.1916

Ч.127/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 73

Пречесний деканальний уряде!

Підписаний парохіальний уряд має [за] честь повідомити, що:

1) під час теперішньої війни в парохії Болехівці і Раневич жодна рухомість, яка має мистецьку цінність, не отримала пошкоджень і не була втрачена;

2) в згаданих церквах жодних предметів старовинного мистецтва немає.

Болехівці 7/3.1916

парох А[нтон] Лавровський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 12.

№ 12

Пр.17/3.1916

Ч.147/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 9/216

Високопреподобний греко-католицький деканальний уряде в Губичах!

На цінний заклик Всесвятійшої і Високопреподобної Єпископської Консисторії Перемишльської єпархії, [укладеного у] «Віснику Перемишльської єпархії», Ч. II, ур. Ч. 706 від 15/2. 1916 маємо повідомити, що в Ріпчицях і Довгому:

- 1) із церковного інвентаря нічого не пограбовано і не пошкоджено. Церква в Опарах разом із вітгарем.
- 2) давніх старожитностей церковного мистецтва немає, бо обидві церкви [походять] із новітнього часу.

Греко-католицький парохіальний уряд в Ріпчицях,
9 березня 1916 р., парох, о. Михайло Журавицький

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 13.

№ 13

Пр.17/3.1916

Ч.135/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 31

Високопреподобний уряд деканальний!

Долучаючи в додатку квестіонар Комітету опіки над сиротами після військових жертв, маю честь одночасно повідомити, що в парохії Попелі немає жодних церковних предметів, які б мали мистецьку вартість.

Парохіальний уряд в Попелях,
8 березня 1916 р., парох, о. Ігнацій Калужницький (Калужняцький)^{5*}

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 14.

№ 14

Пр.21/3.1914

Ч.189/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 29

Високопреподобному греко-католицькому
деканальному урядові в Губичах

Відповідно до розпорядження Всесвятійшої Єпископської Перемишльської Консисторії від 15 лютого 1916, Ч. 706, повідомляємо, що:

- 1) церкви місцевої парохії не понесли в часі війни жодної шкоди в церковному інвентарі.
- 2) в місцевих церквах немає християнських предметів церковної мистецької цінності.

З греко-католицького парохіального уряду в Михайлевичах,
19 березня 1916 р., парох, о. А. Слонський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 15.

№ 15

Пр.23/3.1914

Ч.196/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Український католицький уряд парохіальний

Ч. 59

До Високочеснішого деканального уряду в Губичах

Відповідно до розпорядження Всесвятійшої і Високопреподобної Єпископської Консисторії від 15/2.1916, а також відповідно до розпорядження Високочеснішого деканального уряду від 17/3.1916 р., Ч. 174 повідомляємо, що в парохії Східниця, а також в обох Кропивниках москалі не пограбували жодних предметів старожитнього церковного мистецтва, бо таких не було і немає.

парох і завідувач о.Василь Мацюрак^{6*}

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 16.

№ 16

Пр.28/3.1914

Ч.215/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 42

Найсвітлішій і Високопреподобній Єпископській Консисторії!

До Найсвітлішої і Високопреподобної Єпископської Консисторії, [згідно розпорядження укладеного у] «Єпархіальному Віснику», Ч. II, 1916, 14 лютого смиренно підписаного, уточняємо, що в парохії церкви [села] Модрич втрач жодних немає; так само немає предметів старовинного церковного мистецтва.

Греко-католицький парохіальний уряд в Модричах
23/03.1916, парох, о. Микола Івановський^{8*}

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 17.

№ 17

Пр. 8/4.1916

Ч.245/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 42

Найсвітлішій і Високопреподобній Єпископській Консисторії!

Підписаний греко-католицькою Капітулою парохіальний уряд в Уличному доповідає Найсвітлішій і Високопреподобній Єпископській Консисторії, що в церкві Параскевії П'ятниці в Уличному не знаходяться жодні вартісні речі, які б [могли] належати до церковного мистецтва. Стара церква згоріла ще кільканадцять років тому, і від неї не залишилося буквально нічого. Нова церква не володіє тепер речами мистецької вартості.

Греко-католицький парохіальний уряд в Уличному,
2 квітня 1916, завідувач, о. Омелян Гнатковський^{7*}

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 18.

№ 18

Пр. 11/4.1916

Ч.265/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 66

До Преподобного деканального уряду в Губичах!

У відповідності до листа від 29 березня 1916 р., Ч. 226 дрогобицького греко-католицького деканального уряду, повідомляємо до ласкавої відомості від імені підписаного управляючого і завідуючого [парафією], що предметів старовинного церковного мистецтва в греко-католицькій парафії церкви в Добрівлянах і Ролові зовсім немає.

Добрівляни, 5 квітня 1916 р.,
греко-католицький управитель і завідувач, о. Микола-Іван Грицай

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – Арк. 19.

№ 19

Реєстр круглих воєнних^{9*} сиріт згідно розпорядження від 17/2.1916, Ч. 925

1. 165. Більче – 5 сиріт.
2. 126. Болехівці – воєнних сиріт немає.
3. Борислав, 161 – воєнних сиріт немає, 8 звичайних сиріт.
4. Вацовивичі, 152 – 5 воєнних сиріт, 28 звичайних.
5. Вороблевичі, 246 – 3 воєнних сиріт.
6. Гаї, 188 – 11 воєнних сиріт, 27 звичайних.
7. Горуцько, 154 – 5 воєнних сиріт в Раделичах.
8. Губичі, 186 – 3 воєнних сиріт.
9. Далява, 163 – 3 воєнних сиріт, 20 звичайних.
10. Добрівляни, 182 – жодних сиріт немає.
11. Доброгостів, 219 – 6 воєнних сиріт.

12. Довге, 139 – воєнних сиріт немає.
13. Дрогобич, 231 – воєнних сиріт немає^{10*}.
14. Кавсько, 221 – воєнних сиріт немає.
15. *Кропивник:*
16. Новий, 172 – жодних сиріт немає.
17. Старий, 172 – жодних сиріт немає.
18. Криниця, 207 – воєнних сиріт немає.
19. Летня, 167 – 3 воєнних сироти.
20. Лішня, 150 – воєнних сиріт немає.
21. Медвежа, 143 – воєнних сиріт немає.
22. Меденичі, 169 – 3 воєнних сироти.
23. Михайловичі, 159 – воєнних сиріт немає.
24. Модричі, 216 – воєнних сиріт немає.
25. Орів (Орове), 144 – 3 воєнних сироти.
26. Попелі, 135 – 3 воєнних сироти, 6 звичайних.
27. Ролів, 183 – жодних сиріт немає.
28. Рибник, 138 – 5 воєнних сиріт, 3 звичайних.
29. Ріпчиці, 146 – жодних сиріт немає.
30. Стебник, 217 – воєнних сиріт немає.
31. Східниця, 172 – воєнних сиріт немає.
32. Трускавець, 140 – 1 воєнна сирота, 2 звичайних.
33. Тустановичі, 213 – 6 воєнних сиріт, 4 звичайних.
34. Улично, 157 – 3 воєнних сироти, 2 звичайних.
35. Унятичі, 148 – воєнних сиріт немає.

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 1.

№ 20

Пр. 10/3.1916

Ч.126/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 72

Пречесний деканальний уряде!

Визнаний парохіальний уряд має честь повідомити, що в парохії Болехівці досі немає круглих сиріт від жертв теперішньої війни.

Надісланий формуляр отримали, а [новий] формуляр буде виготовлений і надісланий.

Греко-католицький парохіальний уряд в Болехівцях
парох, о. А[нтон] Лавровський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 2.

№ 21

Пр. 17/3.1916

Ч.150/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 27

В парохії Лішні досі немає жодної круглої сироти, яко жертв війни.

Греко-католицький парохіальний уря в Лішні,
адміністратор, о. Павло Кікта

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 3.

№ 22

Пр. 31/3.1916

Ч.231; 232; 233/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 119

До найсвятішого деканального уряду в Губичах

Відповідно до листа від 28/3.1916 р., Ч. 224, повідомляємо, що:

(Ч.232) в церкві оо. Василіан в Дрогобичі немає жодних предметів старовинного церковного мистецтва;

(Ч. 231) Що про наявність круглих сиріт – жертв війни в місцевій парохії досі ніхто не повідомляв;

(Ч. 233) принагідно до вище перелічених справ, Всечесний греко-католицький деканальний уряд просить звернутися до місцевого пароха о. Чапельського, який в цих днях повернувся і обійняв уряд парохії.

Від греко-католицького парохіального уряду в Дрогобичі.
30/III.1916 р., о. Фідич

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 4.

№ 23

Пр. 28/3.1916

Ч.216/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 43

До Високопреподобного греко-католицького дрогобицького деканального уряду в Губичах!

Відповідно до відозви Високопреподобного греко-католицького деканального уряду від 21/III.1916 р. маю за честь повідомити, що формуляр, опублікований у «Єпархіальному Віснику», Ч. II, стосовно переліку круглих сиріт отримав, щоправда перелік не надіслав, позаяк таких сиріт – жертв війни [на парохії] немає. Якщо ж такі сироти буде виявлено, то одразу повідомимо до Високопреподобного греко-католицького деканального уряду.

Надсилаю також комунікат в додатку.

Греко-католицький парохіальний уряд в Модричах,
23/III.1916 р., парох, о. Микола Івановський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 5.

№ 24

Пр. 17/3.1916

Ч.172/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 54

До Всечесного греко-католицького деканального уряду в Губичах!

На соборчику від 6/3.1916 р. не міг бути присутнім, оскільки не отримав жодного повідомлення. В навідуваних мною парохіях жодних круглих сиріт досі немає.

Гроші на [...] [...]Вів...] йдуть поштою.

З парохіального уряду, Східниця, 14/III.1916 р., парох, о. Мацюрак

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 6.

№ 25

Пр. 28/3.1916

Ч.207/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 37

До Всечеснішого греко-католицького деканального уряду в Губичах!

Згідно доручення Всечеснішого греко-католицького деканального уряду від 10/III.1916 р., Ч. 129 надсилаємо поштою річний внесок в квоті 6 корон для Комітету опіки над сиротами. Одночасно повідомляємо, що в місцевій парохії в даний час немає потреби встановлювати опіку над сиротами, бо таких сиріт немає. Відтак формуляр не надсилаємо.

Греко-католицький парохіальний уряд в Криниць,
21 березня 1916 р., парох, о. Романяк (Романишин?)

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 7.

№ 26

Пр. 17/3.1916

Ч.159/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 21

Високопреподобному греко-католицького деканального уряду в Губичах!

До відома, що круглих сиріт після жертв війни в місцевій парохії досі немає.

Одночасно надсилаю поштовим переказом квоту 6 корон від себе, як щорічний членський внесок для комітету опіки над сиротами після жертв війни. Принагідно повідомляю, що повідомлення про соборчик, [який відбувся] 6 березня цього року, я не отримав.

З греко-католицького парохіального уряду Михайлович,

13/ІІІ.1916 р., парох, о. Антін Слонський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 8.

№ 27

Пр. 17/3.1916

Ч.143/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 4.

До всечаснішого греко-католицького дрогобицького деканального уряду в Губичах

Цим [листом] повідомляю Всечаснійший греко-католицький дрогобицький деканальний уряд, що в парохії Медвежа наразі немає жодних круглих сиріт, які залишилися після жертв війни.

Від греко-католицького парохіального уряду Медвежі,

8/ІІІ.1916 р., парох, о. Олександр Низів

[чорнильна печатка

парохіального уряду в Медвежі]

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 9.

№ 28

Пр. 17/3.1916

Ч.139/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 19.

Високопреподобний деканальний уряде!

Повідомляємо, що в місцевій парохії немає жодних повних сиріт, а також про те, що церква не понесла жодних втрат і шкоди під час війни.

Від греко-католицького парохіального уряду Довгого,

9 березня 1916 р., парох в Рибнику і завідувач в Довгому о. Іван Рудавський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 10.

№ 28

Пр. 28/3.1916

Ч.221, 222 і 223/ур[яд] це[р]к[овний] [в] Дрогоб[ичі]

Ч. 13.

Високопреподобний деканальний уряде!

(221) Відповідно до повідомлення Високопреподобного деканального уряду від 10/3.1916 р., Ч. 129 щодо сиріт – жертв війни, доносимо до відома, що досі таких в Кавському немає. Друкований формуляр зберігатимемо надалі.

(222) Одночасно надсилаємо поштовим переказом 6 корон щорічного внеску до «Комітету опіки над сиротами», а також 1 корону особно і 1 корону на Товариство Св. Петра.

Також повідомляю, що я не зможу приїжджати на деканальний соборчик доти, допоки м. Стрий належатиме до найближчого воєнного округу, а також існуватимуть труднощі із паспортом.

Греко-католицький парохіальний уряд Кавського,

24/ІІІ.1916 р., о. Михайло Татомир¹ *

(223) Водночас ласкаво прошу повідомити мене, чи не надійшло рішення на моє прохання звільнення від конкурсного іспиту висланого через деканат 17.08.1914 р., Ч. 55.

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – Арк. 11.

Ч. 925.

Всечеснійшому деканальному дрогобицькому уряду

Комітет опіки над сиротами жертв війни для Перемишльської єпархії надсилає для загальної громадської інформації правила, яких буде дотримуватися в подальшому:

1) Предметом опіки і виховання під покровительством греко-католицького єпископського ординаріату в Перемишлі мають бути передовсім повні сироти у віці понад 4 роки, які в майбутньому не зможуть за себе подбати, щоправда, не пізніше настання 20-го віку або ж періоду закінчення школи. Виховання має відбуватися в рамках греко-католицької віри та в національному дусі, щоправда, в межах допустимого права нашої Австрійської держави. В цілому, виховання має відповідати соціальному стану родичів сиріт. Усі без винятку сироти мають закінчити народну школу. Їх подальша освіта має залежати від їх здібностей і особистих задатків.

Одні будуть вчитися справи рільництва, другі – ремесла і купецтва, а більш талановиті – матимуть змогу перейти до середніх шкіл. Сироти будуть розселені в чужих сім'ях або в захоронках чи бурсах, або ж в подібних інституціях.

Кошти для виховання сиріт мають покриватися за рахунок державної допомоги, власних доходів сиріт і фондів Комітету. В цісарсько-королівських повітових судах слід утворити місцеві комітети з власними функціональними обов'язками. Внесок до комітетів має становити 1,5 корони щоквартально.

2) З метою укладення точного списку повних сиріт Перемишльської греко-католицької єпархії Комітет розсилає 800 примірників аркушів питальника і просить про розсилання їх в межах деканальних урядів усім парохіальним урядам, щоб останні якнайшвидше виконали реєстр і, заповнивши аркуші, повернули Комітетові через Високопреподобну Консисторію.

3) Комітет урядує в Перемишлі по вул. Побережжя Франца Йосифа I, Ч. I в камениці Товариства «Віра», щодня окрім неділі та свят. За цією адресою слід надсилати усі листи та перерахунки. [Отримувачем є] Український Комітет опіки над сиротами жертв війни для Перемишльської єпархії.

Покликаючись на відозву цього Комітету, укладену у «Єпархіальному віснику», Ч. I. від 1916 р., с. 4, документ 820, Єпископська Консисторія з огляду на таку важливу для нас справу, а також з огляду на інтерес нашої Святої Віри і наше народне добро, доручає Вашій Всечесності зайнятися в межах своєї юрисдикції якнайшвидше поставленими завданнями. На підвладне собі деканальне духовенство слід впливати з усією серйозністю, щоб воно підтримало ініційовану Комітетом акцію шляхом приєднання нових членів або ж через зібрання добровільних пожертв, щоб тим самим долучитися до розвитку цієї необхідної справи. Попри благородну ціль допомоги убогим сиротам має також спричинитися до порятунку нашого віросповідного, обрядового і національного стану. Залучені друки квестіонарів слід розіслати по одному примірнику до поодиноких урядів парохій в межах деканату. Заповнені примірники парохіи мають повернути в деканальний уряд впродовж 8 днів. Справу організації місцевих комітетів в приміщеннях цісарсько-королівських повітових судів необхідно підняти на найближчому деканальному соборчику, якщо не буде для цього якоїсь іншої нагоди. Про виконання вище переліченого слід доповісти в [єпископську консисторію].

Від греко-католицької Єпископської Консисторії,

Перемишль, 17 лютого 1916 р.

[о., протопресвітер] [Карл] Волошинський^{2*}

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7586/7587. – Арк. 1-1зв.

Ч. 1521.

Всечесному греко-католицькому деканальному уряду

Доручаємо повідомити усі парохіальні уряди, щоб впродовж 14 днів до Єпископської Консисторії подали звіт про наступні запитання:

- 1) Чи збереглися під час війни у парохіях (матірних та дочірних) метричні книги? Чи повністю збереглися чи лише частково? Яких томів чи сторінок бракує, і за які роки?
 - 2) На окремому аркуші вказати, скільки парафіян змінило обряд і за яких обставин?
 - 3) Скільки парафіян перейшло на «схизматичну віру»?
- Від греко-католицької Єпископської Консисторії,
Перемишль, 7 березня 1916 р.
[о., протопресвітер] [Карл] Волошинський
Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7591. – Арк. 11.

№ 31

Ч.2646, Перемишль, 6 квітня 1916 р.

Всечесному дрогобицькому деканальному уряду

29 березня 1916 р. цісарсько-королівське намісництво у своєму розпорядженні Ч. 9811 повідомило:

«Внаслідок воєнних дій значна частина посівів на сільськогосподарських угіддях на Галичині не зійшла. Обов'язком нашого мешканця є дбати, щоб ці посіви сходили, зокрема в інтересах усієї держави і в інтересах кожної спільноти. Тому весною усі угіддя мають бути висіяні. З цією метою прошу Найсвітліший Ординаріат повідомити це прохання духовенству, щоб воно переконувало селян і заохочувало їх до відповідальної праці не тільки на власних ґрунтах, але також на ґрунтах сусідів і на дворових землях, що відповідало б політичним програмам повітової влади».

Подаючи новини до відома духовенства, Єпископський Ординаріат доручає отцям душпастирям докладно розтлумачити народові дану справу і під час проповідей та приватних розмов на полягати, щоб кожен клаптик землі, чи то власної, чи то сусіда або дворової землі не залишився необробленим. Також щоб один одному допомагали для того, щоб усе максимально обробити, засіяти і засадити.

Від греко-католицького Єпископського Ординаріату,

[о., протопресвітер] [Карл] Волошинський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7591, 7592. – Арк. 11.

№ 32

Ч.925

До отців: Антонія Слонського – пароха Михайлевич, Григорія Романця – Криниці, Михайла Татомира – Кавсько

Згідно додатку до «Єпархіального вісника», Ч. II, 1916 р., в якому укладено розпорядження Найсвітлішої Єпископської Консисторії про розповсюдження друкованих аркушів про кількість сиріт – жертв війни, необхідно швидко повідомити. У разі відсутності таких сиріт, також слід повідомити, а друк зберігати на майбутнє. Від швидкості виконання розпорядження залежатиме наш успіх, адже після загальних підсумків Комітет отримуватиме субвенції від держави.

Усі парохі деканату, які були присутні на деканальному соборчику від 6 березня 1916 р. в Дрогобичі, склали від себе щорічний членський внесок для Комітету опіки над сиротами у розмірі 6 корон. Дану справу цісарсько-королівське Товариство передало юрисдикції Найсвятішого Єпископського ординаріату і Вищого духовенства. Вашим обов'язком і спішним кроком для справи є грошова допомога.

Від греко-католицького дрогобицького деканального уряду в Губичах, 10 березня 1916 р.,
декан, о. К[ароль] Федорович^{3*}

1. Михайлевичі, надійшло 13/3.1916, відправлено 14/3.1916 о. А. Слонський
2. Криниця, 17/3.1916 // 20.3.1916, о. Романець
3. Кавсько, 24/3.1916 // 25/3.1916, о. Татомир

Просимо обіжник, щоб найшвидше відчитати та повернути до Губич

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7587. – Арк. 1.

Ч. 25.

До Високопреподобного греко-католицького деканального уряду в Губичах

Відповідно до розпорядження найсвітлішої Єпископської консисторії від 13/II.1917 р., Ч. 1743 і згідно надісланого мені листа від Високопреподобного деканального уряду від 23/II.1917 р.. Ч. 158, нижче повідомляю:

I. За 1916 р. я отримав з релігійного фонду допомогу у квоті 250 корон (двісті п'ятдесят).
 II. Мій теперішній майновий стан дуже складний у зв'язку із понесеними втратами під час війни.

III. Понесені втрати подаю в наступному описі:

а) втрати внаслідок реквізиції у вересні 1914 р.

1. близько 168 (метр. сотн.) сіна по 8 корон – 1 344 к.
2. 90 (метр. сотн.) конюшини по 10 к. – 900 к.
3. 2 племінні корови віком по 5 років – 2 000 корон.
4. 1 кінь віком 6 років, 16-ї міри (військового 47 гатунку) – 1 100 к.
5. 2 (метр. сотн.) вівса по 20 к. – 40 к.

Разом 5 384 к.

За навмисно реквізовані речі цісарсько-королівське військо заплатило лише 400 к. за корови і 550 к. за коня, що = 950 к. Відтак загальні витрати внаслідок реквізиції = 4 434 к.

б) втрати внаслідок шкоди, нанесеної воєнними інвазіями

1. близько 300 (метр. сотн.) сіна по 8 корон – 2 400 к.
2. 36 (метр. сотн.) сіна по 4 к. – 144 к.
3. трава нескошена на 144 (метр. сотн.) по 5 к. – 720 к.
4. 7 кіп вівса в снопах – 112 к.
5. 8 (метр. сотн.) картоплі по 10 к. – 80 к.
6. 2 племінні корови віком 4 і 6 років – 2 000 к.
7. 142 штуки домашньої птиці (дробу) – 590 к.
8. втрати господарських знарядь праці – 300 к.
9. втрати одягу, білизни і постелі – 1 050 к.
10. втрати в хатньому інтер'єрі та речах – 750 к.

Втрати внаслідок воєнної шкоди – 8 146 к.

Загальні втрати внаслідок реквізиції та воєнної шкоди = 12 580 к.

IV. Число осіб в родині 7-ро: нижче підписаний (парох), дружина і п'ятеро дітей, з яких двоє синів служать у цісарсько-королівському війську, один навчається у Дрогобицькій гімназії, а одна донька навчається у виділовій школі Перемишля, а інша закінчила виділову школу і I-й рік музичної консерваторії, але через брак коштів на подальше навчання зараз перебуває вдома.

V. Я змушений був позичити квоту 2 000 к., з них 600 к. – у Товаристві взаємозабезпечень у Кракові і 1 400 к. – у приватних осіб.

[Писано] в Михайлевичах, 25 березня 1917 р.,

парох о. Антоній Слонський

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-9865. – Арк. 1-1зв.

№ 34

Ч. 36.

До Високопреподобного деканального уряду в Губичах

Відповідно до листа від 23/3.1917р., Ч. 158 маю за честь доповісти, що:

- 1) У 1916 р. парох Попелів о. Ігнатій Калужницький отримав 250 корон воєнної допомоги.
- 2) В часі російської інвазії у нього відібрано 6 голів рогатої худоби і пару коней, а також кілька десятків штук домашньої птиці. Окрім цього пограбовано частину хатнього начиння, предметів побуту і гардеробу загальною вартістю близько 1 600 к.

Маю 6 дітей, з них 3 сини служать у війську, 1 донька вдома, 2 дітей навчаються в школі (з них 1 донька вчиться в 5 класі ліцею в інституті для дівчат в Перемишлі, а син – в 5 класі Перемишльської гімназії).

Парохіальний уряд в Попелях,

8 березня 1917 р., парох, о. Ігнацій Калужницький (Калужняцький)

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-9867. – Арк. 1.

№ 35

Греко-католицький парохіальний уряд Ріпчиць

Ч. 6.

Високопреподобний дрогобицький греко-католицький деканальний уряде

Згідно повідомлення Високопреподобного деканального уряду Ч. 158 від 23/3.1917 р. і розпорядження Найсвітлішої Єпископської Консисторії від 13/3.1917 р., Ч. 1743 маємо честь повідомити:

1) Нижче підписаний (парох) отримав допомогу за 1916 р. у розмірі 250 корон, які цісарсько-королівський податковий уряд передає на податок.

2) В часі інвазії москалі пограбували все біле (білизну), взуття, одяг і біжутерію, багато меблів пошкоджено, також із закритої пивниці викрали усе столове начиння (зокрема сервети і срібло). Реквізували 5 голів рогатої худоби, поле перекопали під окопи, збіжжя стоптали, 4 сотні козаків з кінями 3 тижні в городі стояли в конюшині, яку стоптали, наче гостинець. На подвір'ї нема жодного коня, тому сьогодні від шкоди годі оговтатися. На господарстві всього одна корова залишилася.

Маю двоє дітей: малий хлопчик і донька, яка приватно вчиться на дому в 4-му класі, бо в місті немає можливостей для утримання. Жодних випадків хвороб чи боргів немає. В плані церковних доходів, то слід додатково долучатися до нужденної господарської праці.

Такий стан майнових справ під час війни.

Греко-католицький парохіальний уряд в Ріпчицях,

26 березня 1917 р., парох, о. Михайло Журавицький

Джерело: Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-9868. – Арк. 1-1зв.

КОМЕНТАРІ

* Онуфрій Теодор Бурдяк – Ігумен Дрогобицького монастиря ЧСВВ впродовж 1912–1918 рр.

2* До 1945 р. село мало назву Вацовичі, а від 1945 до сьогодні – Залужани.

3* Певний час виконував обов'язки пароха у с. Дроздовичі (Львівщина). О. Іван Сендзік брав участь у псевдосборі 1946 р. Щоправда, згодом всеодно був вивезений із дочкою до Сибіру. Після повернення не подався у православ'я. Див. архів Інституту історії Церкви Українського Католицького Університету: Інтерв'ю з о. Михайлом Червінським від 29.03.1993, Львівська обл., Старосамбірський р-н, с. Нижанковичі [1].

4* о. Павло Кікта (1876 – †5.IX.1927). Народився у 1876 році в с. Чертіж біля Сянока. По закінченню Сяноцької гімназії три роки навчався на теології у Львівському університеті, а потім ще два роки студіював священничі науки в Перемишльській духовній семінарії. У 1904 році прийняв свячення від єпископа Костянтина Чеховича і до 1910 року душпастирював у селах біля Сянока, Доброміля, а з червня 1910 року до останніх днів життя – в с. Унятичі та урядував у Літині. З його іменем пов'язано заснування Товариства «Рідна школа», кружка ім. Маркіяна Шашкевича, «Сільського господаря», «Січі» та інших громадських інституцій в с. Унятичі та ін. У отця було 5-ро синів: Кость (1905 р.н.), Юрій (1907 р.н.), Микола (1910 р.н.), Теодор (1912 р.н.) і Степан (1918 р.н.) [17].

5* Впродовж 1909 – 1920 рр. виконував у Східниці уряд пароха. Народився у 1869 р, а ієрейські свячення прийняв у 1894 р. Провадив душпастирську працю по селах Хміль, Красне, Лосинець, Свидник, Рибник, Східниця, Попелі, Лютовиська. Помер 05.02.1934 р. у с. Лютовиська Ліського деканату Перемишльської греко-католицької єпархії. Виходець зі Східниці пан Осип Кропивницький так згадував про отця Василя: «... це був пристойний брюнет, досконалий співак, а ще кращий проповідник. Не бавився в «пана», а сам сів, орав, косив, возив з поля сіно, снопи. Носив довгу полотняну блузу, білі штани, шанував свою мову, і з польським поліцаєм або з іншими польськими чиновниками розмовляв виключно українською мовою, і цим давав добрий приклад для наслідування...». Водночас був парохом у Рибнику. За посідання парафіяльного уряду у Східниці о. Василю було призначено 2/3 річної платні попереднього пароха – 720 корон та 10 корон на

канцелярійні видатки. Після тимчасового адміністрування парафії о. Василь був зобов'язаний подати рахунок отриманих у часі цієї адміністрації епітрахильних оплат від парафіян (за відправлення хрещення, шлюбу, похоронів) [25].

^{6*} Служив у парафії впродовж 1911–1919 рр.

^{7*} За різними даними, певний час виконував священослужительський чин при храмі Верховних Апостолів Петра і Павла в Сокалі [22].

^{8*} Впродовж 1895–†1920 виконував у Модричах уряд пароха.

^{9*} Маються на увазі батьки, які загинули у лавах австрійської армії.

^{10*} Вочевидь ідеться про відсутність воєнних сиріт виключно у греко-католицьких парафіях Дрогобича.

^{11*} Народився у 1894 р. Урядував у парафії Кавського впродовж 1904–1927 рр. Похований на парафіяльному цвинтарі. Після того, як стара церква згоріла у 1909 р., о. Михайл Татомир почав будівництво нової церкви Параскевії П'ятниці. Також парох серйозно долучився до піднесення на селі рівня релігійної та національної свідомості. Брав активну участь у відзначенні ювілеїв І. Франка на повітовому рівні. У 30-х рр. ХХ ст. о. Михайло заснував товариство «Просвіта», читальня якої налічувала 45 членів, а в бібліотеці зберігалося 75 книг. Певний час обіймав уряд меденицького декана [24].

^{12*} У період вакантності єпископського престолу Перемишльської єпархії (1915–1917 рр.), після смерті єпископа Константина Чеховича керівництво єпархією здійснював генеральний вікарій о. Карл Волошинський, архипресвітер Єпископської капітули у 1898–1924 рр. Див. у: Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемишльської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828 – 1939). – Львів, 1995. – С. 25.

^{13*} Виконував обов'язки дрогобицького декана впродовж 1912–1925 рр.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Архів Інституту історії Церкви Українського Католицького Університету: Інтерв'ю з о. Михайлом Червінським від 29.03.1993, Львівська обл., Старосамбірський р-н, с. Нижанковичі. Інтерв'юер: Щерба Г. // АПЦ, П -1-1-45 №14, СД 85, тр. 16 (1.42 – до кінця), тр. 17 (0.00-1.03) // Спогади про псевдособор його учасників та очевидців. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.ugcc.org.ua/ukr/library/psevdosobor/audio/>
2. Валь Э. Г., ф. Кавалерийские обходы генерала Каледина, 1914 – 1915 г.г. / Э. Г., ф. Валь. – Таллин : б. изд., 1933. – 68 с.
3. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7579. – 11 арк.
4. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7586. – 3 арк.
5. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7591. – 1 арк.
6. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7592. – 1 арк.
7. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-7773. – 1 арк.
8. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-8753. – 19 арк.
9. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-9865. – 1 арк.
10. Відділ фондів музею «Дрогобиччина». – Спр. А-9868. – 1 арк.
11. Центральний державний історичний архів України у місті Львові (далі – ЦДІА України у місті Львові). – Ф. 353. – Оп. 1. – Спр. 91. – Арк. 8-9.
12. ЦДІА України у місті Львові. – Ф. 352. – Оп. 1. – Зв'язка 1. – Спр. 14. – Арк. 6.
13. ЦДІА України у місті Львові. – Ф. 352. – Оп. 1. – Спр. 17. – 41 арк.
14. ЦДІА України у місті Львові. – Ф. 352. – Оп. 1. – Спр. 50. – Арк. 13–14, 16зв.
15. Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемишльської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828 – 1939) / Д. Блажейовський. – Львів, 1995. – С. 25.
16. Воляннюк Р. Педагогічний аспект опіки дітей і молоді в Галичині (друга половина ХІХ – перша ретина ХХ ст.) : Автореф. дис. ... канд. пед. наук Р. Воляннюк. – Івано-Франківськ, 2005. – С. 10.
17. Гурняк О. Пам'яті подвижника української справи / О. Гурняк // Поступ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://postup.brama.com/usual.php?what=30120>. Див. також у: Степан Кікта/Stepan Kikta // Drohobyczer Zeitung. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.>

drohobyczer-zeitung.com/2014/03/kikta.html

18. История первой мировой войны / А. М. Агеев, Д. В. Вержховский, В. И. Виноградов, В. П. Глухов и другие / [под редакцией И. И. Ростунова]. – М., 1975. – Т. 2. – С. 26-29.
19. Компанієць І. Становище і боротьба трудящих мас Галичини, Буковини та Закарпаття на початку ХХ ст. (1900 – 1919 роки) / І. Компанієць. – К. : Вид-во АН УРСР, 1960. – С. 230.
20. Кріль М. Нариси з історії Дрогобича / Михайло Кріль. – Дрогобич : Коло, 2009 / [Наук. ред. Л. Тимошенко]. – С. 120–124.
21. Лазорак Б. Дрогобицька цісарсько-королівська гімназія імені Франца Йосифа I в часі першої світової війни (1914 – 1916): невідомі епізоди про «переддень» війни, російську окупацію і не тільки / Б. Лазорак, Т. Лазорак // Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. – Дрогобич: Посвіт, 2013. – С. 29–63.
22. Лехман Т. Церква Петра і Павла в Сокалі / Т. Лехман. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://probi.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1628:2014-04-28-18-17-30&catid=163:2011-10-20-08-08-24&Itemid=188.
23. Лупаренко С. Діяльність церковних і громадських організацій із захисту й розвитку дітей на західноукраїнських землях (1900 – 1930 рр.) / С. Лупаренко // Педагогіка та психологія. – 2014. – Вип. 45. – С. 6.
24. Мандрик М. З історії “Просвіти” на Стрийщині / М. Мандрик // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 19. – 2010. – С. ; Шанківський Л. Стрий під чорним орлом Габсбургів 1772 – 1918 рр. / “І”. – Чис. 70. – 2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/n70texts/Shankivskiy_Stryj_pid%20chornym_orlom.htm
25. Стецик Ю. Парафіяльна церква села (1589 – 1946 рр.) / Ю. Стецик // Нариси з історії Східниці. – Дрогобич, 2013. – С. 196, 213.
26. Ступарик Б. Розвиток системи опіки над дітьми в Україні / Б. Ступарик // Опіка над дітьми в добу трансформації суспільного устрою. – Івано-Франківськ; Ужгород : Мистецька лінія, 2002. – С. 43–66.
27. Erster Weltkrieg: Chronik Mai 1915. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lexikon-erster-weltkrieg.de/Erster_Weltkrieg:_Chronik_Mai_1915

REFERENCES

1. Arhiv Institutu istorii Cerkvi Ukraïns'kogo Katolic'kogo Universitetu: Interv'ju z o. Mihajlom Chervins'kim vid 29.03.1993, L'viv's'ka obl., Starosambir's'kij r-n, s. Nizhankovichi. Interv'juer: Shherba G. // АПС, Р-1-1-45 №14, SD 85, tr. 16 (1.42 – do kincja), tr. 17 (0.00–1.03) // Spogadi pro psevdosobor jogo uchasnikiv ta ochevidciv. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://old.ugcc.org.ua/ukr/library/psevdosobor/audio/>
2. Val' Je. G., f. Kavalerijskie obhody generala Kaledina, 1914–1915 g.g. / Je. G., f. Val'. – Tallin : b. izd., 1933. – 68 s.
3. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-7579. – 11 ark.
4. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-7586. – 3 ark.
5. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-7591. – 1 ark.
6. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-7592. – 1 ark.
7. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-7773. – 1 ark.
8. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-8753. – 19 ark.
9. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-9865. – 1 ark.
10. Viddil fondiv muzeju «Drogobichchina». – Spr. A-9868. – 1 ark.
11. Central'nij derzhavnij istorichnij arhiv Ukraïni u misti L'vovi (dali – CDIA Ukraïni u misti L'vovi. – F. 353. – Op. 1. – Spr. 91. – Ark. 8-9.
12. CDIA Ukraïni u misti L'vovi. – F. 352. – Op. 1. – Zv'jazka 1. – Spr. 14. – Ark. 6.
13. CDIA Ukraïni u misti L'vovi. – F. 352. – Op. 1. – Spr. 17. – 41 ark.
14. CDIA Ukraïni u misti L'vovi. – F. 352. – Op. 1. – Spr. 50. – Ark. 13–14, 16zv.
15. Blazhejovs'kij D. Istorichnij shematizm Peremis'koï jeparhii z vkljuchennjam Apostol's'koï Administraturi Lemkivshhini (1828–1939) / Dmitro Blazhejovs'kij. – L'viv, 1995. – S. 25.

16. Voljanjuk R. Pedagogichnij aspekt opiki ditej i molodi v Galichini (druga polovina HH – persha retina HH st.) : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk R. Voljanjuk. – Ivano-Frankivs'k, 2005. – S. 10.
17. Gurnjak O. Pam'jati podvizhnika ukraïns'koï spravi / O. Gurnjak // Postup. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://postup.brama.com/usual.php?what=30120>. Div. takozh u : Stepan Kikta/Stepan Kikta // Drohobyczer Zeitung. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.drohobyczer-zeitung.com/2014/03/kikta.html>
18. Istorija pervoj mirovoj vojny / A. M. Ageev, D. V. Verzhhovskij, V. I. Vinogradov, V. P. Gluhov i drugie [pod redakciej I. I. Rostunova]. – M., 1975. – T. 2. – S. 26–29.
19. Kompanijec' I. Stanovishhe i borot'ba trudjashhij mas Galichini, Bukovini ta Zakarpattja na pochatku XX st. (1900–1919 roki) / I. Kompanijec'. – K. : Vid-vo AN URSR, 1960. – S. 230.
20. Kril' M. Narisi z istorii Drogobicha / Mihajlo Kril'. – Drogobich : Kolo, 2009 / Nauk. red. L. Timoshenko. – S. 120–124.
21. Lazorak B. Drogobic'ka cisasr'ko-korolivs'ka gimnazija imeni Franca Josifa I v chasi pershoï svitovoï vijni (1914 – 1916): nevidomi epizodi pro «peredden'» vijni, rosijs'ku okupaciju i ne til'ki / B. Lazorak, T. Lazorak // Aktual'ni pitannja gumanitarnih nauk: mizhvuzivs'kij zbirnik naukovih prac' molodih vchenih Drogobic'kogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni Ivana Franka. – Drogobich : Posvit, 2013. – S. 29–63.
22. Lehman T. Cerkva Petra i Pavla v Sokali / T. Lehman. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : http://probi.in.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1628:2014-04-28-18-17-30&catid=163:2011-10-20-08-08-24&Itemid=188.
23. Luparenko S. Dijal'nist' cerkovnih i gromads'kih organizacij iz zahistu j rozvitku ditej na zahidnoukraïns'kih zemljah (1900–1930 rr.) / S. Luparenko // Pedagogika ta psihologija. – 2014. – Vip. 45. – S. 6.
24. Mandrik M. Z istorii «Prosviti» na Strijshhini / M. Mandrik // Ukraïna : kul'turna spadshhina, nacional'na svidomist', derzhavnist'. – Vip. 19. – 2010. – S. ; Shankivs'kij L. Strij pid chornim orlom Gabsburiv 1772–1918 rr. / «I». – Chis. 70. – 2012. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : http://www.ji.lviv.ua/n70texts/Shankivskyj_Stryj_pid%20chornym_orlom.htm
25. Stecik Ju. Parafijal'na cerkva sela (1589–1946 rr.) / Jurij Stecik // Narisi z istorii Shidnici. – Drogobich, 2013. – S. 196, 213.
26. Stuparik B. Rozvitok sistemi opiki nad dit'mi v Ukraïni / B. Stuparik // Opika nad dit'mi v dobu transformacii suspil'nogo ustroju. – Ivano-Frankivs'k; Uzhgorod : Mistec'ka linija, 2002. – S. 43–66.
27. Erster Weltkrieg : Chronik Mai 1915. – [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : http://www.lexikon-erster-weltkrieg.de/Erster_Weltkrieg:_Chronik_Mai_1915

Статтю подано до редакції 28.02.2015 р.